

L a t w e e f c h u   A w i s e s.

Nr. 23. Zettortdeenâ 5. Subni 1852.

Milſenu-paijaſ.

(Wahzſemmes teifa.)

Warren augſtâ klints-kalna-gallâ ſmeij aukai un leetum kahdas piſs druppi, kurrâ zittahrt dſihwoja brunneneeki, kaſ bij no milſenu-flakkaſ. Weenteiſ noſtaigaja leiâ milſenu-preilene, gribbedama redſeht, kâ jel iſſkattahſ ta paſaule appakſchâ, un zeeredama ta nahze uſ lauku, kur arraji ſemmi ardami darbojahſ. Pahr teem wiinnai bij leelſ brihnumſ un ne no weetâſ ne kuſtedama uſluhkoja ta tohſ arklus, ſirguſ un laudiſ, ko nekad wehl ne bij redſejufe. „Ei,“ eekleedſahſ ta un gahje tuwak, „tee janemm lihdfa.“ Un drihſ zekdſ iſmetufeeſ, iſplahſtija ta ſawu preekſchautu, un ſaſlauzija wiſſuſ tohſ ehrmuſ tur eekſchâ. Nu neſſehſ to preezigi mahjâ, un pee klints-kalna tiſkufe, — kaſ tanni weetâ wiſſai ſtahwſ, — ſpehrufe weenu ſohli ſpehrdama kluiſe kalna-gallâ.

Iſtabâ eenahkufe, atradde to brunneneeku, ſawu tehwu, ſehdam pee galda. „Nu, meitin ſalda,“ wiſch eefauzahſ, „ko tē neſſ, jo tawſ preekſ, kâ redſu, irr leelſ.“ Knafchi ta rahdija tehwan, ko ſawâ preekſchautâ ſalikkufe. „Kaſ tē tâ lepparo un walſtahſ?“ „Luhl, tehtiht, aplam kohſchâſ paijinaſ! tiſ jaukaſ muhſcham wairſ ne uſeefchu.“ Nu nehme ta zittu pehz zittâſ no ta preekſchautâ ahra un ſaſtattija tahſ uſ galdu: arklus, arrajuſ un wiinnu ſirguſ; deiſe, apbrihnoja tohſ, ſmehjahſ, fitte plaukſlâſ un ne ſpehje ſewi no lihgmibâſ walditeeſ, kad tee nabbadſini mohzidameeſ un eewainoti rahpaje. Bet tehwſ, tohſ ſmalakati uſluhkodamſ, ſazzija: „Behrnſ, tahſ naw paijaſ, taſ naw pareiſi, tu grehko! Sawahl tohſ un aiſneſ wiinnuſ tulihſ atpakkaſ leiâ.“ Preilene gan ne gribbeja ſchkitteeſ no paijahm un ſchehli raudaja, bet welti.

„Arraji naw paijaſ, eſ ne eeredſu to, ka tu kurni, ſaleez tiſkai atkal wiſſu it ſaudſigi preekſchautâ, un noleez tohſ tanni weetâ, kur tee ſemmi kohpdami puhlejahſ; jo kad arraji ne ſtrahdatu un ne kohptu ſemmi, tad mehſ milſeni ſawdſ klints-ligſdſdſ warretum grauſt akminuſ.“
E. D. L—ch.

Kâ ſeewa ſawu wihru irr dſeedinajufe.

Iau daſchu reiſ eſnu eſ ſawâ muhſchâ ſtribdinu un dumpi ſtarp laulateem draugeem noſtattijeeſ un taſ mannim tohti pee ſirdſ kehreeſ, zil neprahſtigâ un beſgohdigâ wiſſe wihrſ ſawu ſeewu irr lammajis un to gahniſiſ, ja — to arri dauſijis un ſittis. Wiſſwairak ſchis nejaukumſ no tam gan zekahſ, kad taſ wihrſ dſerſchanaſ grehſtam irr padeweeſ. Zilweka ſirdſ irr tad apzeetinata, tur ne geld ne ko wairſ ſeewâſ wahrdi, tur ne lihſ ne ko wiinnâſ pretti runnaſchanaſ. Ia ta gribb wihru apſaukt, lai jel ne dſerr, lai jel ne eet uſ krohgu, tad ſchis par ſpihti wehl dſikkaki un wehl wairak brandwihna glahſe ſtattahſ. Uttrahpahſ tam wehl zittu beedru pulkâ buht, tad gan ſchee wiſſi ſeewinu wehl labbi iſſohboja, un ja ta wehl ko pretti runnaja, tad gan tee wihram peebikſtija un ſazzija: Zihri brihnumſ! ka tu wehl no tawâſ ſeewâſ tiſ dauſ paneeſſi. Sawâ weetâ buhtu eſ wiinnai tâ lizzis, ka ta uſ reiſu kluffa paliktu! — Zahdſ ſchuhpu-behrtulſ mahjâſ pahrnahziſ ſeewu ſitt un dauſa, tad irr wiſſur ſeewâſ waina, kautſchu gan patſ wainigſ. Ak, tee irr ſikti — tee irr paſudduſchi wihrſ; bet ja tahſ ſeewâſ teem wiſſur zeeti pretti ſtihwejahſ, tad tahſ arri darrija nepareiſi. Zahdâ wiſſe ne warr liddermanni labboht un uſ Deewa zekteem atgreekſt. Seewahm irr Deewâſ dewiſ ſtipraſ, jo ſtipraſ brunnâſ, ar kurrâhm tahſ

wihra netikkumus warr uswarreht. Schihs brunnas naw pretti rahschana un pretti reeschana, bet tahs irr firfnigas un stipras Deewa luhgshanas, wiinu klufs un lehns gars, mihlestiba un wiinu fahrstas affaras. Rà smalks un miglainisch leetus to fakaltuschu un zettu semmi labbaki atmeete, ne là tahds kas ar spanneem gahsch, tàpatt arri ta pazeeschana un mihlestiba, ta stipra Deewa luhgshana, kam arri behdu pilnas affaras ne truhkst, eespehj wairak wihra zettu firdi atmihlestinaht, ne ka zetitaba un pretti stihweschana. Uhdens lahsite arweenu us to paschu weetu kridsama zettu afmini beidscht isgrausch, woi tad seewas nopuhtas un luhgshanas ne eespehtu wihra maldidamu prahtu us labba-keem zekkeem atgreest?!

Kahds jauns puifis apnehme labbu un tschaklu meitinu few par seewu. Abbi bija nabbagi laudis, bet wiini bij ustizzigi, tschakli un taupigi sawa fahrtà, un redsi! teem gahje itt labbi us preekschu. See luhdse Deewu un strahdaja un winsch teem arri peelikke sawu swehtibu klah, ka tee jau itt labbi pahrtikfuchi bij. Tam wihram bija gan labb prahts, bet arri weegls prahts, winsch tappe drihs no pahris labbeem beedreem us frohga eeschanu pawests. See tam eepuhte aufis un fazzija: Tew til fuhri un gruhti irr jastrahda, tad tatschu arri waijaga kahdu reis par tauwu puhliu tew labbi atspirdsinatees. Schee wahrdi tam wihram labbi patikke un winsch tohs jo deenas wairak eewehrojahs. Brandwihns sahze tam arween labbaki smekleht. Wifs nopelns un fagahds tappe nodserts. Seewa runnaja un luhdse, winna brehze un rahdija us to masiau, ar kurreu wiinu Deews bij apfwiehtijis, bet wifs tas ne fo ne lihdsaja. Wihrs bij no dfershanas grehka jo stipri pahrnemts, un schinnis walgòs jo zeeti faistibts. Winsch bij pasuddis!! — Seewai to redsoht gauhschi firds nosahpeja, ka winnas labbais un mihlais wihrs til dsikli grehku purwà bij eestidsis. Turklah waijadseja tai ar saweem 10 pirksteem usturru preeksch sewis un preeksch sawa wihra

fagahdaht. Tas jau wairs ne liffahs gaxe itt ne fo sinnoht un ne dohmaja itt ne buht us to: kur tu nemsi maisi un putru un zittu pahrtifschanu, kad tu arweenu tà dferfi!? Winsch til pagehreja labbu pa-ehschanu, bet fo pats nopelnijis, to arri wissu nodsehre. Ak, tas bij lohti gruhti! Deenu pehz deengas palikke ta nabbaga jauna seewa arweenu wahjaka, un beidscht ta isstattijahs til bahla là lihks. Winnas behrnisch eesihde no kruhts flittu un wahju peenu, un tas arri palikke là noballejuse drehbe. Bet wihrs ne liffahs to ne redsoht, laut gan tam seewa iddeenas preeksch azzim stahweja. Ta apnikke luhgdama un waimanadama; winnas affaru awots ne warreja wairs wihra apzeetinati firdi un prahtu atgreest us labbu. Kahdà swehtdeenas wakarà winna zekòs nomettusees Deewu firfnigi luhdse, lai jel tas par wiinu apschelotòhs un to ar sawu behrnu no schihs pasaules atnemt; winna ne spehjoht wairs ilgaki scho gruhtu nastu panest. Seewina ne bij tai deenà ne fo baudijuse, lai til behrnem un wihram kahds kummofs buhtu. Us rihtdeenu ne kas zits ne atlikke brohfastà, ka tikkai maises gabals, un là tad ar to paschu buhtu deesgan bijis? Wihrs dsihwoja tai deenà par frohgu un nodsehre wissu neddetas algu. Ar tahdahm dohmahm laudamees aiseet seewa gulleht un zeeti peemiggusi ne mas ne dsirdeja, ka wihrs ap pufsnatti straipatadams pahrnahl un ar wiffahm drahnahm gultà apgullahs. No rihta uszehlees, apehd tas to maises gabbalu ar itt erigu prahtu, tadeht ka pawalga klah ne bija. Pee darba eedams peekohdina winsch seewai zeeti, ka winna tam labbu pufdeenu atnestu. So kad labbi grihb strahdaht, tà winsch fazzija, tad arri waijaga labbi ehst. Pretti runnaht un rahtees seewa ne gribbeja, winna zeete kluffu til fahrstas affaras par saweem bahleem waigeem rittinadama. Bet winsch aisgahje prohjam un us to ne mas ne luhkoja. Kamehr nu wihrs pee darba strahdaja, tamehr luhdse winna Deewu zekòs ismettusees. Winnas behrns gulleja lohti fa-

flimmis schuhpli, tas bija zaur mahtes kaitigu un neweffelu peenu pawiffam pagahjis. Us weenreis dsird wianna pufsdeena klabbinam. Wiannai ne bij itt ne kas, ko sawam wihram warretu nest ehst; beidsamais maifes kummofs tappe schoribt apehsts, un wihrs zeeti peeteize, ka lai pufsdeenu gahda. Tai ne bij ne wehrdinsch pee dwehseles, kur tad lai nemm!? Ne sinnadama wairs ko darriht, sahze ta mattus no galwas plehst. — Itt peepeschi eeschauhahs tai ehrmigs padohms prahta. — — Appalsch kohla pawehna sehdeja wiannas wihrs un gaidija jau us pufsdeenu. Te reds winsch arri sawu feewunahkam ar apfegtu kurwi us galwu. Woi tu nu weenreis arri warri atwilktees, ta winsch tai usblahwe. Bet kluffu nolikke wianna to kurwi wihram blakkam semme un atspeedahs ar sawu mugguru pee kohla. Wihrs kurwim drahnu nokemdams eeraudsija par sawu leelu brihnumu to wahju un flimmu behrnianu tur eeksha. Tam isgahje auksts un fahrsts zaur kauleem, un wianna dusmas aprimme. Seewa raudadams fazzija: Ehd, mihtais wihrin, ehd! tas irr mans beidsams, ko es tew atnessu, wairak man ne kas naw. Skattees kahds bahls taws behrns no badda isstatabs; kamehr wakkar riht ne esmu es ne putraimu baudijuse. Mannas kruhtis naw wairs ne kahda barriba preeksch behrna us turra; winsch ne warr tadeht wairs dsihwoht. Tu jau effi wal dineeks un lungs par wiannu; ehd til to, lai drihf wianna mohkas beidsahs. Es arri eeschu drihf wiannam pakkat, tad tu warresi bes nekahdas pahrmeschanas tawu pelau nodsert. Ar scheem wahrdeem nehme wianna to behrnu no kurwja abra un nolikke to us wianna flehpi. Nu ne warreja winsch wairs ilgaki fewi wal ditees, wianna firds tam pahrtuhke un winsch breefmigi eekleedsahs, flattijahs wehl kahdu brihtianu us to wahrgdamu behrnu un — tam sahze tad affaras par azzim birt. To masino panehmis winsch stuhpstija, ko winsch gan ne bij darrijis, kamehr tas behrns pedsimmis, eelikke to itt lehninam atkal kurwi un kritte sawai feewai ap kaku un luh-

dse: Sirdsmihtaka, woi tu gribbi un woi tu warri man peedoht?! Es biju flikts, es biju besdeewigs zilweks, bet no schi laika es wairs tahds ne gribbu buht. To es tewi taggad zeeti un swehti apfoblohs, ka es joprohjam brandwihnu wairs ne mutte nemt ne gribbu. Tad gawileja un lihgsmoja feewas firds; no preeka aisgrahbta speede wianna to jo karsti pee sawahm kruhtim un fazzija: Woi buhs Deews mannim un mannam behrnam tewi atkal no jauna schinkojis? Woi muhsu mihtestas pirmi laiki buhs atnahkschi, tee laiki, kad tu wehl til labs un kreetnis biji? Ja, til teescham ka Deews man palihds, ta winsch atbildeja, sawu labbu rohku prett debbesim pazeldams. Winsch steidsahs aiseet pee ta lunga, kuream winsch taggad strahdaja, un luhdse to fazzidams: Deews irr mannu firdi un prahtu atkal atgreesis. Palihdseet man pee tam, ka es arri sawu apnemshanu turru; manna feewa ar behrnu mirst mahjas badda. Dohdeet man maifi un kahdu lahfiti peenu; atrehkajeeet to no mannas naudas. Schis lungs bij ihstems gohda: wihrs; winsch dewe tam maifi, peenu un arri zittu pahrtifshanu. Seewas nopuh-tas un affaras ne bij par wolti Deewa preekscha isgahstas. Ne kahda kahrdinaschana un ne kahda willinaschana ne spehje wihru wairs us krohgu aistraut. Winsch bij no firds atgreesees. Laima ar ustizzibu un Deewa-bihjafshanu atkal wiannu starpa mahjoja. Deews wiannu laulibu ar wehl wairak behrneem apfwehtija; tee auge un seedeja ka rohsites pukku dahrsa. Wehl pehzdeenas mehdse tas wihrs fazzih: Deews, tu effi mannu dwehseli no pohsta un pasufshanas zaur mannu feewu isglahbis. Ak, lai tas ta noteek pee wisseem, kas grehku walgds faistiti, ka tee taptu no teem ispestiti!

S. S.

Dabbuta grahmata.

Mihlais Jannih!

Ak zil firds man preeziga, un flaidri no preekeem pufsch un lezz, kad es atkal ar sawahm firds mihtahm draudsenehm tahda

jaukâ sellschapti esmu gaddijusees! Tu gan mihtais Janniht brihnisees un prassifi: kur tad tas tâ warr buht? — Tad Tu dsirdi, turpat, kur Tu jaw schoriht pats gribbeji braukt, pee ta pascha wezza P. Tur es un mannas firds saldas draudsenes Sette, Kette un Sette aishnazam un atraddam jaw muhsu pasihstamus jaunus kungus preekschâ. Nu ko Tu gan dohma! nu bijam atkal dahmes us kahjahm un greesamees wehl wairak, kâ us pimberi rinkî! — Arri ta wezza H. jaunaka jeb flaweja preilene eenahze muhsu pullâ; bet es un Sette, Kette un Sette flaidri us wissadu wihsî schinni reise wiinnu ihbertreffejahm. Geksch dantscha jaw mums ne warreja ne weena lihdsanahlt! Gan arri labbi tahs zittas danzoja; bet schie jauni Kungi muhs labbaki usteize, fazzidami: tahs tschetras prischi un glihti pehz taktis un musika grohsahs, bet tahs zittas tik tâ pakkat gohras un grohsahs. Un schi wezza H. flawejama arri gribbeja wissu mums lihds isdarriht; bet truhkst ta lunkanuma, kas mums irraid. Mehs arri labbi stikkus taissiam un nokrustijam jaunako H. preilene par Konteffe; bet luhdsams ne weenam to ne falki, jo wiinna patte un ne weens zits wehl to ne sinn, tik kâ mehs Dew pastahstam, jo tad zittadi buhs wels kurwi un fastreesim leelâ eenaidâ. Bet Tu dsirdi, schie stuzzi mums aplahrt ween, aber aplahrt ween! — Nahk, spaida rohziņas, dohd muttites, lezz preekschâ, lezz paklakâ, flaidri kad usmeddoti us mums buhtu. Steeren atkal pee bufettes pehrl wihsu, zukkuru, kuzziņas un saukuzziņas un dohd un luhds, lai dserr un ehd zil tik ween gribb. Un Tu dsirdi, mehs jaw atkal tahdu gobdu mahkam pretti rahdiht: ittin jauki un smukli butschojamees un stingri un strammi danzohjahm un flaidri pahr wissahm labbaki ar wiinneem ammeseerejamees, tâ kâ wiinni ohtrâ lambarâ flaidri muhs par preilenehm nosauze.

Bet tahs wezzas diwas tik no fakta allasch muhs flaidri itt pikti usluhkoja, laikam bij dusmigas, kad tee jauni Kungi gare mums tik jauki lustejahs un butschojahs. — Tapehz mihtais Janniht! es un mannas mihtas draudse-

nes Dewi lohti luhdsam, kad Tu jel drihs pee mums atbrauktu; bet panemtu arri no pilsehtas muhsu pasihstamus labbakus stuzzi mums lihds, kurri labbi ar pehtersillahm un engwehrehm eefahliti, kâ wiinni warretu scheinan tohs zittus labbi isnekkelt. Bet luhdsams ne aismirsti muhsu firds-draugu „Sè“ arridsan lihds nemt, tas jaw irr stikku un nikku pilns, tik pat kâ suns bluffu. Luhdsams tik steidsees drihs! Pasfalki tik, kâ mehs luhdsahm; tad jaw jauni Kungi wissî kâ spahrnôs buhs. Panemmeet pastes sirgus, tad jaw kâ linga atskreefeet! Mehs jaw ar preeku gaidisim. Bet luhdsams muhsu mihto „Sè“ ne aismirsti usfoddereht; ja tik wiinnam pasfalki, kâ labba pipparotu sehnu irr waijadfigs, tad jaw wiinsch fameklehs us mattu kohpâ.

Luhdsams steidsees drihs!! — Dauds labbas deenas no mannis un no Settes, Kettes un Settes, arri falki to paschu mihtam „Sè;“ bet steidsees drihs! Luhdsams steidsees drihs!!

So luhds tawa m. M. L.

Scho grahmatu irr kahds wihrs zaur pree-dehm eedams atraddis. Laikam nessejam buhs iskrittuhi. Ier dabbujama wiinnupus uppes pee Zurka. S. F. W.

Teefas fluddinaschanas.

No Wilzes pagasta teefas tohp wissî tee, kam kahdas parradu prassichanas pee ta Leischôs eeksch Zurdaitischeem nonirruscha, pee Wilzes pagasta peedertiga Ans Weidmann, jeb kas tam pascham ko parradâ, zaur scho ussizinati, seschu neddelu starpâ, prohti lihds 27to Juhni f. g. sawas prassichanas un parradus schein usdohb, jo wehlat schi teefa ar teem prassitajeem un parradneekeem pehz likkumeem darrihs. Wilzes pagasta teefa, tai 14tâ Mei 1852. 1

(L. S.) Pagasta wezzakajs Mazzewiz.
(Nr. 77.) Pag. teef. srihm. N. Grünberg.

Wissî tee, kam kahdas taisnas prassichanas buhtu pee ta nomiruscha Wilkajes sainnoela Wezz-Nobuu Mikkela Grünberg, par kurra mantu konkursi spreesta, tohp ussizinati, pee saudeschanas sawas teefas lihds 3to Juhni f. g. pee Jaunmohlas pagasta teefas peeteiktees un sagaidiht, ko teefa pehz likkumeem spreebihis. Jaun-Mohlas pagasta teefa, tai 30tâ Mei 1852. 3

(L. S.) +++ Kahl Wittenberg, pag. wezz.
(Nr. 86.) Otto Grücke, teefas srihweris.

Brihw drikkelt: No juhrmallos-gubernias augstas waldischanas pusses: Kollegienrath v. Braunschweig, Jenfer.